

AV MARIUS VON MAYENBURG

SKIMMERS

PREMIÄR PÅ INTIMAN
28 FEBRUARI 2009

MALMÖ
STADSTEATER

Dramatikern **Marius von Mayenburg** är född i München 1972. Han studerade medeltida tysk litteratur och filosofi och flyttade till Berlin 1992. Dramatikerutbildning vid Hochschule der Künste. Sedan 1999 är han husdramatiker och dramaturg vid Schaubühne i Berlin. Marius von Mayenburg anses vara en av de hetaste och mest intressanta dramatikererna i Europa idag.

Bland hans pjäser har följande spelats i Sverige:

Eldansikte (*Feuergeischt*), skriven 1998 har spelats på Backstage (Stockholms Stadsteater), Göteborgs Stadsteater och Helsingborgs Stadsteater.

Det kalla barnet (*Das kalte Kind*), skriven 2002 har spelats på Dramaten och Teaterhögskolan i Luleå.

Skimmer (*Augenlicht*) skriven 2006 spelades under titeln *Bländverk* på Teater Giljotin i Stockholm våren 2008.

Den fule (*Der Häbliche*), skriven 2007 spelades på Östgöteatern 2008 och spelas på Dramaten säsongen 2008–2009.

SKIMMER

(Augenlicht)

AV MARIUS VON MAYENBURG

FÖRESTÄLLNINGENS LÅNGD: 1 TIMME OCH 20 MINUTER

Förlag	Colombine Teaterförlag
Översättning	Magnus Lindman
Regi	Hugo Hansén
Scenografi och kostym	Sven Haraldsson
Ljusdesign	Sven-Erik Andersson
Ljuddesign	Jonathan Flygare
Mask	Siv Nyholm
Dramaturg	Stellan Larsson

I ROLLERNA

Walter	Göran Dyrssen
Julia	Birte Heribertson
Pauline	Josefin Iziarno

PREMIÄR PÅ INTIMAN 28 FEBRUARI 2009

GÖRAN DYRSSEN

BIRTE HERIBERTSON

JOSEFIN IZIARNO

Walter:

Lägg dig inte i hur jag har det.

Jag är uppväxt i en liten by på Gotland med ungefär 300 invånare. Där finns en bagare, en butik, en liten hamn och varje lördag på sommaren är det marknad. Det är en idyllisk tillvaro. Alla känner alla på den där marknaden och man slår sig i slang hos bagaren och vid mjölkkylen i butiken.

Men alla små samhällen kan lätt bli klaustrofobiska. Där finns en stark social kontroll och ytan känns ofta viktigare än innehållet. Alla ansikten på marknaden ler godmodigt och bekräftar att här är allt bra.

De där leendena letar sig inte sällan in i familjen. Även bland de allra närmaste är det svårt att verkligen tala med varandra.

Jag undrar hur många som har gått under av att de försökt upprätthålla en yta av lycka och perfektion. Hur många har blivit deprimerade, alkoholiserade och tagit sina liv, för att de inte kunnat prata rakt med sina närmaste?

Kanske försöker vi alla desperat hålla samman bilden av den lyckliga människan, familjen, byn, till och med hela det västerländska samhället trots att den många gånger är skev. Den är ett skimmer.

Hemma på marknaden ska man inte svara "inget vidare" på frågan: "Tjenare, hur är läget?". För vad skulle hända om vi ärligt öppnade oss för andras problem och delade med oss av våra egna, skulle vi då stå där – nakna i all vår trasighet och med full insyn i alla skavanker. Vem skulle vilja ha oss då?

Skimmer naketställer ett idealiserat familjeideal. När skavankerna inte längre går att dölja och trasigheten inte längre går att lappa. Då finns en längtan efter ärlighet, eller som Walter i pjäsen säger: "Jag vill att vi är öppna med varandra. Hemligheter förmörkar själen". Frågan är om modet räcker till?

Jag läser pjäsen som en kritik av kärnfamiljen, sådan vi tror att den ska vara. Av familjens yta, och brist på kommunikation. Kanske blir den då också en kritik över ett helt samhälle, som hellre spärrar in än tar itu med. Som hellre har ett skimmer av välfärd, än ser problemen som de faktiskt är.

Hugo Hansén, regissör

”Jag har alltid tyckt att vuxenvärlden är frånstötande och äcklig” (Marius von Mayenburg)

I dramatikens historia finns ett område som ända från antiken till våra dagar utforskats och vänts och vridits i alla möjliga och omöjliga former: familjen – och kanske då framför allt relationen mellan vuxna och barn. Ibland i tydligt dysfunktionell variant, ibland med en normal yta under vilken man anat liken i garderoben. Från *Kung Oidipus* och *Medea*, via *Hamlet* och *Kung Lear*, kommer vi fram till Ibsens, Strindbergs och Lars Noréns dramatik. Det är nästan så man undrar vad dramatiken handlar om när familjen inte är inblandad.

Bland de nutida europeiska dramatikererna är Marius von Mayenburg en representant för denna linjen. Även om inte relationen mellan vuxna och barn är fokus i allt han skrivit är ämnet flitigt förekommande. För honom är familjen en bra miljö när det gäller att hitta starka konflikter.

Samtidigt är han långt ifrån någon realistisk traditionalist. Pjäserna drar formmässigt i en mängd riktningar, han söker hela tiden nya berättarsätt, samtidigt som det tillspetsade och råa, men ändå poetiska finns som ett personligt igenkänningstecken.

I *Eldansikte* från 1998 kan man först tro att man ser ett traditionellt familjedrama. Vi möter Modern, Fadern, barnen Kurt och Olga samt Olgas pojkvän Paul. Men även om klaustrofobi, instängdhet och kontaktlöshet är vanliga ingredienser i familjedramatik är problematiken här så stegrad och belyst att vi helt enkelt inte kommer undan. När Kurt ska förklara sin situation blir det i ett förhöjt klarspråk:

Du snackar skit. Ingenting går långsammare för mig, inte nånting, jag har en eld i mig, det känns hela tiden som om det kommer rök ur öronen och när jag öppnar munnen slår det ut en eldsflamma.

Att Kurt har en eld i sig är mer än ett Strindbergsinspirerat citat. Det visar sig nämligen att Kurt är pyroman, dessutom lever han i ett incestuöst förhållande med systemen – och föräldrarna vill absolut inte se sanningen. När Olgas pojkvän Paul ska presenteras för familjen sägs följande:

Fadern: Han är fortfarande i puberteten.

Kurt: Det har han sagt i ett år nu. Det här med puberteten är fruktansvärt för mina föräldrar. Det är rätt intressant. Mamma stryker mig över håret med huvudet på sned och medlidsam blick, och så suckar hon, och jag vet att hon tänker: min lilla pojke. Puberteten.

Kurts pyromanprojekt kan först verka helt verklighetsfrämmande. Men man behöver inte tänka längre än till vår tids desperata våldsuttryck bland ungdomar, om det sen gäller bränder, vandalism eller skolskjutningar. Pjäsen är skriven för drygt tio år sedan, men när det gäller desperation har verkligheten nu hunnit ifatt pjäsen. På det viset är von Mayenburg en dramatiker som ser och förutser. Kanske är inte Kurt så ovanlig och extrem som man först kan förledas att tro.

Marius von Mayenburg är också en författare som medvetet arbetar med formspråk och dramaturgi. Formen är från pjäs till pjäs helt oförutsägbart. Han skriver ofta korta fragmentariska scener där han på ett paradoxalt sätt berättar mycket genom att utelämnat mycket – vilket i sig är ett gammalt grepp inom dramatiken, men von Mayenburg tar hela tiden flera steg vidare. Det leder ofta till att frågorna blir många fler än svaren och något man kan slå fast är att den matematiskt exakta dramaturgin hos Ibsen – där patienten alltid går ut och alla frågor besvaras – är långt borta.

Hos von Mayenburg kan tiden gå och platsen förändras utan att det på något sätt markeras. I exempelvis *Det kalla barnet* glider handlingen mellan ett krogbesök, ett bröllop, en turistresa och en begravning.

Ett återkommande grepp hos von Mayenburg är även att han växlar mellan tillspetsad dialog och poetiska monologer, vilka helt plötsligt verkar uppstå ur skeendet. I *Det kalla barnet* säger rollfiguren Lena:

I alla pyramider finns det en kammare som inte har upptäckts än. Ljuset från lampan strålar in i en smal nisch, som inte är bredare än en arm, och längst in i den finns det en kompakt, urtung stenplatta som spärrar vägen. Man kan inte öppna kammaren utan att förstöra hela pyramiden.

Om man kopplar den monologen till familjetematiken får man verkligen anledning att undra vad författaren syftar på. Är det livslögnen som vi inte vill se, eller det friska som inte får bli förstört?

I von Mayenburgs estetik ligger också att experimentera med genrens formspråk. Om *Eldansikte* på ett plan liknar ett traditionellt familjedrama är *Det kalla barnet* ett extremt spretigt bygge där vi möter en mängd handlingsplan samtidigt. I *Skimmer* låter han några människor mötas i ett mer eller mindre stängt rum, ett grepp som tidigare bland annat använts av absurdisterna, av Sartre, Mrozek och av Harold Pinter, men som von Mayenburg sin vana trogen utvecklar till något annat.

Vuxenvärldens skräck inför barnet, ett tydligt tema i *Eldansikte*, återkommer i pjäsen *Freie Sicht*, som hade urpremiär i Australien 2008, men nu i en helt annan form – och ännu mer tillspetsad. I pjäsen finns inga rollnamn, bara repliker uttalade av anonyma vuxna, och den som de hela tiden har i sikte är ett barn, i deras ögon en potentiell terrorist. Författaren bygger här upp en atmosfär av misstro och misstänksamhet, en kollektiv paranoia, där skrällen stegas tills ingen längre verkar tänka på att det är ett barn man talar om. Parallellt till vår tids skräck för terrorister är verkligen inte långt borta. von Mayenburg har också uttalat sig om detta: "Jag är intresserad av förhållningssättet inom en grupp. Hur ser dynamiken ut inom en grupp? Hur utvecklas plötsligt en oskyldig situation till att bli livsfarlig?" När terroristskräck blandas med osäkerheten inför ett förpubertalt barn blir masspsykosens absurditet extremt tydlig.

I en intervju med Ulf Peter Hallberg i samband med premiären på *Det kalla barnet* på Dramaten kommenterade von Mayenburg kort och koncist sitt återkommande intresse för och granskning av den vuxne i förhållande till barnet: "Jag har alltid tyckt att vuxenvärlden är fränstötande och äcklig"

Stellan Larsson, dramaturg

(Pjäserna *Eldansikte* och *Det kalla barnet* som citeras i artikeln är översatta av Ulf Peter Hallberg)

**ODA!
– SAATANS KVINNA!!**
Av Dag Norgård
Spelas på Hipp

**PANIK PANIK
KOM INTE HIT**
Av Emma Broström
Spelas på Studion

MARIA STUART
Av Friedrich Schiller
i bearbetning av Peter Oswald
Premiär på Hipp 21 mars

MARILYNPASSIONEN
Av Ada Berger
Urpremiär på
Intiman 28 mars

Inspicient Kattis Blanking
Sufflös/produktionsassistent Karin Harborg
Teknikmästare Daniel Kullman
Teatertekniker Thomas Eskilsson, Anders Johansson, Hans Wendel
Rekvisitör Kalle Magnusson
Påklädare Alicja Ekerholm
Maskör Siv Nyholm
Fotograf Peter Westrup

Programredaktion Carin Hebelius, Stellan Larsson
Informations- och försäljningschef Pella Ström
Art director Johan Sjövall
Informator Carin Hebelius, Patrick Lion
Föreståndare biljettkassan Maria Girke Magnusson
Teknik- och fastighetschef Gert Irgren
Belysningskoordinator Sven-Erik Andersson
Teknisk producent Jerker Pyron
Chef rekvisitaavdelningen Karin Ragnarsson
Chef maskavdelningen Agneta von Gegerfelt
Chef kostymavdelningen Sten Stjernqvist
Föreståndare kostymservice Gyöngyi Balázs
Kostymateljé Josefin Sandling, Anja Svärd
Färgning och patinering Alicja Ekerholm
Ljudansvarig Jonathan Flygare
Ekonomichef Leif Jönsson
Städledare Rinna Möller
Verkstadschef Dan Sörensen
Scenografsamordnare Styrbjörn Engström
Koordinator Smedjan Jan Lundgren
Koordinator Dekormåleri Katarina Hedetoft-Lindeberg
Koordinator Snickeri Otto van der Marwitz
Tapetserare Mikael Palmqvist
Chefsassistent Anna Andrén
Producent Lisa Ericstam

Teaterchefer och ansvariga utgivare Petra Brylander och Jesper Larsson

Tack till Annou

Besök gärna vår webbplats för bilder, artiklar och intervjuer

- Fotografering och ljudupptagning är av upphovsrättsliga skäl ej tillåten
 - Var vänlig stäng av mobiltelefonen

Gå in och diskutera, tyck till eller ställ frågor om föreställningen på vårt forum!

forum.malmostadsteater.se

MALMÖ
STADSTEATER
MALMOSTADSTEATER.SE 040-20 86 10